

N:o 10.

Af Herr **Odelberg**: *Angående förändrad tullagstiftning.*

I Sverige äro opinionens ledare nästan allmänt öfverens om att vår ekonomiska ställning är förträfflig, att den allmänna välmågan är i jemt stigande, att landtbruket och andra näringar fortfarande öka sin produktion, att nationalförmögenheten oupphörligt förstoras o. s. v. Den stora allmänheten, som jemt hör talas om stigande statsinkomster och tilltagande kapitalbildning, som vid hamnarne i våra sjöstäder ser de från utlandet tillförda rika skeppsladdningarne, och som ej kan undgå att genom bodfönsternas jätteglas skåda hvad en förfinad lyx har att erbjuda i tyger, kristaller, bronser m. m., hyllar naturligtvis äfven samma optimistiska åsigt. Allt tyder på vilja och förmåga att konsumera och njuta. Det är onekligen en afundsvärd ställning, om blott dess fortvaro vore betryggad. Så är emellertid beklagligen ej förhållandet, för så vidt jag kan döma.

Det är en sedan länge fortsatt forskning rörande Sveriges ekonomiska tillstånd, som ledt till den hos mig fast rotade, rigtiga eller origtiga, föreställning, att vårt samhälle depenserar långt mer än dess tillgångar medgifva, samt att detta hushållssätt långt ifrån att motarbetas, tvärt om på det kraftigaste understöddes genom lagar och riksdagsbeslut. Då jag tillkännager mig hysa denna från den allmänt gällande så vidt skilda opinion, och då jag, i min egenskap af riksdagsman, anser min pligt fordra, att, för så vidt på mig kan ankomma, fästa uppmärksamheten på och söka medverka till undanrödjande af ett inrotadt samhällsöndt, så torde det ej befinnas otillständigt, att jag motionerar en åtgärd, som afser en väsentlig förändring i den rigtning, hvaråt vår ekonomiska lagstiftning sedan många år fortgått.

Redan i medlet af 1840-talet började man härstädes, då kanske icke utan skäl, att, vid bestämmande af tullsatserna, i smått tillämpa frihandels läror, och man fortfor dermed försigtigt ända till år 1857, då man genom det

årets tulltaxa tog, som det tycktes, steget fullt ut; men frihandelns förfäktare voro ändå icke nöjde, och först genom 1865 års traktat och derefter utfärdade taxa sattes kronan på verket. De frihandels-läror, som uti en, i början af 1830-talet uppsatt, med talang redigerad och därför ganska inflytelserik tidning först bragtes på tal och förfäktades, hade småningom rotfäst sig, och det är af den i samma och derefter äfven i andra tidningar framhållna, af Regering och Riksdag antagna kosmopolitiska statshushållning, som vi nu skörda frukterna, en riklig tillförsel af allt hvad jordens länder kan frambringa för tillfredsställande af människans behof och njutningslystnad och derjemte nödtvånget att årligen utgifva allt flere millioner i skuldsedlar lydande å utländskt mynt.

Genom tullafgifters nedsättning eller borttagande samt beredande a lätt tillgång till utländska penningar har det lyckats uppdrifva importen till en relativt till fordom, otrolig höjd, såsom exempel hvarpå jag anser mig böra meddela några här följande siffror i form af en tabellarisk framställning af

Importens öfverskott öfver exporten af några varuslag under 20 år: 1856—1875.

Varuslag:	Varumätaren.	Importen öfverskjuter exporten i medeltal för år under följande fyra 5-årsperioder:				1:sta 5-årsperioden förhåller sig till den sista såsom 1 förhåller sig till
		Åren 1856—1860.	Åren 1861—1865.	Åren 1866—1870.	Åren 1871—1875.	
Fläsk	Cent.	6,450	34,820	19,420	170,770	26,46
Garn af bomull	℔	1,709,160	472,180	1,157,000	3,770,500	2,20
” ” ull	”	186,120	425,910	457,200	1,137,900	6,11
” ” linne	”	7,920	9,990	35,200	184,700	23,30
Hattar af ull och hår	styck.	3,320	11,220	52,840	280,700	84,55
Hudar, oberedda	Cent.	38,860	53,640	40,250	70,240	1,80
” beredda	℔	100,350	392,630	519,200	1,746,100	17,40
Kaffe	”	14,611,000	16,060,000	17,074,000	22,275,000	1,52
Kläder, färdiggjorda	kron.	362,300	725,100	568,000	1,288,000	3,35
Redskap och maskiner	”	1,172,000	2,225,000	2,172,000	10,196,000	8,70
Socker, oraffineradt	℔	33,011,000	36,278,000	36,827,000	40,726,000	1,23
” raffineradt	”	2,110,000	5,167,000	7,104,000	20,302,000	9,62
Spanmål, mjöl af hvete	Cent.	42,850	134,800	253,000	313,100	7,30
” ” af råg	”	268,200	144,400	570,000	641,500	2,40
Stenkol	kubf.	10,213,000	16,002,000	18,043,000	28,522,000	2,79
Väfnader, hel- och halvesiden	℔	53,250	64,540	80,900	135,800	2,55
” af bomull	”	787,080	726,460	629,440	2,076,700	2,63
” af ull	”	977,830	1,152,500	1,168,500	3,655,800	3,73
” af linne hampa och jute	”	157,430	291,160	485,980	1,632,050	10,36

Uti ungefär samma proportion har importen af andra varuslag äfven ökats och resultatet i penninge-värde utaf import och export under de ifrågavarande tjugu åren ställa sig på följande sätt: Under första 5-årsperioden 1856—1860 öfversteg värdet af importen värdet af exporten med 9,856,000, således med 1,963,000 kronor i medeltal för år, under andra perioden 1861—1865 var samma öfverskott 41,794,000, i medeltal för år 8,359,000 kronor, under tredje perioden åren 1866—1870 var importöfverskottet något mindre, eller 29,518,000, i årsmedeltal 5,903,000, men under fjerde perioden steg värdet af importen, så att densamma öfversteg värdet af exporten med vid pass 210 millioner, eller med 42 millioner kronor i medeltal per år. Resultatet af vår samfärdsel med utlandet under hela den ifrågavarande 20-årsperioden visar ett öfverskott af import utöfver exporten till värde af 290 millioner kronor.

För så vidt man påstår, att vi importera endast för att tillgodose våra behof, så måste man också medgifva, antingen att behofven hos oss utomordentligt växa, då de kräfva så betydligt ökad tillförsel af utländska varor, eller ock att den inhemska produktionen råkat i ett visst förfall, då dess förmåga att tillfredsställa behofven i stark proportion aftager. Jag anser det visserligen icke, i och för sig, såsom ett samhällsöndt att konsumtionen tilltager, då man sjelf genom egen produktion bereder sig medel att betala densamma, sådant brukar vara liktydigt med framsteg i civilisation, hvaröfver hvarje god medborgare måste uttrycka sin fägnad; men då konsumtions-behofven, hvilka, som man väl vet, äro i hög grad uttänjliga, och således mer eller mindre verkliga, icke kunna tillfredsställas genom tillbyte af utländska varor emot det, som vi sjelfva hafva att afyttra, måste jag anse dessa s. k. behof fullkomligt oberättigade och konstlade, samt såsom tillfälliga foster af ett statshushållningssystem, som dels genom låga tullsatser alltför mycket befördrar tillförseln från främmande länder, dels genom utländska lån möjliggör inköp af de tillförda varorna, allt till skada för framtiden, som måste betala hvad vi konsumerat, och till förderf för den inhemska produktionen, hvars tillväxt i behörig grad, genom den främmande konkurrensen försvåras och i många fall omöjliggöres, hvarom den år efter år tilltagande oförmågan att tillförse våra egna behof tyckes gifva det mest talande vittnesbörd.

Rörande beloppen af de utländska lån, som under de senaste decennierna äro indragna, kan man visserligen förskaffa sig tillförlitlig underrättelse ur tryckta offentliga handlingar. För fullständighetens skull anser jag mig dock böra, rörande resultatet af våra låneoperationer i utlandet, anföra följande:

Utaf de i utländska myntsorter upptagna lån återstodo obetalda vid 1876 års slut följande belopp:

å de lån som upptagits af hypoteksbanken och hypoteksföreningarne, efter afdrag af det som återköpts	127,965,900: —
å lån som Riksgäldskontoret gjort i utlandet	135,742,500: —
	<hr/> Summa kronor 263,708,400: —

Någon del af de för de utländska lånen utgifna obligationer torde kanske hafva stannat i Sverige, men ett deremot svarande belopp af obligationer för de i svenskt mynt upptagna lånen, utaf hvilka vid 1876 års slut återstodo oguldna 136,966,600 kronor, torde otvifvelaktigt vara till finnandes i Köpenhamn, i Kristiania och möjligen äfven i Hamburg, och man torde således icke betydligt misstaga sig om man antager, att statens, hypoteksbankens och hypoteksföreningarnes utländska skulder tillsammans vid slutet af år 1876 utgjorde ett belopp af minst 260 millioner. Härtill kommer all den skuld i utlandet, hvarföre enskilda jernvägsbolag häfta, hvars belopp jag antager vara ganska betydligt.

Jag mötes naturligtvis med den invändning, att de lån vi upptagit i utlandet varit afsedda endast för produktiva ändamål: odlingar, landtbruksbyggnader, jernvägsanläggningar o. s. v. Jag vill ingalunda bestrida, att detta alltid varit förevändningen, men då det är temligen tydligt, att staten och hypoteksföreningarne skulle kunnat åstadkomma samma produktiva resultat genom ett klokt begagnande af den inhemska krediten, fastän denna kanske förefallit något dyrare i början, och arbetena möjligen måst fortgå under en med några år förlängd tidrymd, så har man något skäl till den förmodan, att upplåningen i utlandet tillstyrkts och beslutats, icke för de produktiva ändamålen endast, utan hufvudsakligen för underlättande af kommersen. Man hör ofta upprepas, att en större upplåning inom landet icke kan eller bör ske, emedan penningarne derigenom dragas från näringarne. För dem som så resonnera vill jag blott bemärka, att penningar, med hvilka man bekostar jernvägsbyggnader, odlingar och dylikt, lika snabbt kunna återgå i allmänna rörelsen, som penningar använda uti hvilken som helst industri i landet, och att således penningar, vare sig svenska eller utländska, nedlagda, såsom man vanligen uttrycker sig, i jernvägar eller odlingsföretag, alldeles icke blifva liggande förborgade, nedgräfvda, eller, såsom man säger, bundna, utan fortfara att, efter väl fullbordadt värf, såsom bytesmedel mot arbete, jernvägsskenor, lokomotiv, sleepers, spadar, yxor m. m., på samma sätt oupphörligt fungera i andra byten och i andra affärer. Det hade således, enligt mitt förmenande, icke mött några svårigheter, att med begagnande af det mångsidiga sätt för kreditens användande, som under senare tider, tack vare våra väl förvaltade bankinstitutioner, kommit i bruk, i Sverige såsom i många andra länder, bygga jernvägar, göra byggnader och odlingar med egna medel, om man ej med de utländska lånen äfven haft andra syften.

Det ligger i sakens natur, att importen ej kunnat så utomordentligt tilltaga med mindre exporten äfven ökats, och det torde derföre vara af någon vigt att skärskåda de hufvudbeständsdelar, hvaraf exporten består. Dessa hafva i senare tid varit trenne, nemligen landbruksprodukter, metaller och trävaror, hvilka tre hufvudartiklar år 1875 tillsammans i värde motsvarade mer än 90 procent af hela exporten. Hvad nu först beträffar landbruksprodukter, hvartill jag hänför artiklarne lefvande djur, matvaror af djur med undantag af fisk, som i statistiken öfver Sveriges utrikes handel är upptagen under denna rubrik, vidare spanmål och produkter deraf, grönsaker, rotfrukter, ull, lin, hampa, oberedda hudar och skinn, talg och ister samt linfrö och klöfverfrö, så representera samtliga dessa artiklar år 1875 ett värde af $50\frac{1}{2}$ millioner. Denna summa, nära en fjerdedel af hela exporten, motsvarar dock icke värdet af de varor af alldeles samma slag, som under samma år blifvit importerade. Detta värde utgör nemligen öfver 52 millioner. Således, oakadt de stora framsteg i produktion, som man tillräknar vårt landbruk, har icke ens detta kommit till den ståndpunkt, att det kan till utlandet sälja varor till ett värde motsvarande det, hvarföre vi köpa produkter af främmande länders landbruk. Detta förhållande förefaller kanske oväntadt för dem, som ofta tala stort om vår stigande spanmåls- och smörexport, men de statistiska siffrorna gifva ej annat resultat.

Till den andra gruppen af exportvaror hänför jag jern och andra metaller, oarbetade, arbeten deraf, äfvensom redskap, verktyg och maskiner. Värdet å exporten af dessa artiklar uppgår år 1875 till 46 millioner, = 21 procent af hela exporten. Om nu denna betydliga exportartikel, som fordom hufvudsakligen betäckte den tidens import, jemföres i värde med importen af samma slags varor, så befinnes, att, då sistnämnda värde uppgår till nära 39 millioner, hela vår metalexport icke lemnar i öfverskott mer än litet öfver sju millioner, något mer än som erfordras för att betäcka det värdebelopp, hvarmed importen af landbruksprodukter öfverstiger exporten deraf.

Kommer så den tredje exportartikeln, arbetade och oarbetade trävaror, hvilkas exportvärde, öfver 94 $\frac{1}{2}$ millioner, uppgår till 45 procent af exportens hela sammanräknade värde. Trävarorna äro således la pièce de résistance uti vår handelsbalans, och utan motvigt af dessa skulle importen och följaktligen konsumtionen af utländska varor väsentligen försvåras. För närvarande och troligen allt framgent, så länge vi hafva något trä att sälja, är denna exportartikel utaf så mycket större betydelse, som densamma är en nödvändighetsvara, utaf hvilken de flesta europeiska länder icke hafva en emot behofven svarande tillgång, och som således är begärlig nästan öfver allt, och lätt afsättlig, äfven utan tillhjälp af handelstraktater, om vi blott sjelfva iakttaga den försigtigheten, att ej öfverfylla de främmande marknadsplatserna. Man torde dock böra uppmärksamma att tillgången på trä icke

är alldeles obegränsad, och att vi väl kunna försigtigt begagna oss utaf, men icke böra förskingra det dyrbara skogskapitalet, som utan nutidens förtjenst kommit densamma till del såsom arf af hädangångna generationer.

På sätt ofvan är anfördt, hafva vi under de 20 åren 1856—1875 åsamkat oss ett deficit uti vår handelsbalans af icke mindre än 290 millioner. Den sålunda år efter år uppkomna bristen hafva vi naturligtvis på ett eller annat sätt måst godtgöra, och då en vidräkning rörande affärerna emellan Sverige och utlandet under dessa 20 år lemna ytterligare styrka åt mitt påstående om nödvändigheten för oss att inslå på ett annat statshushållnings-system, skall jag, så godt sig göra låter, summariskt uppställa en sådan räkning.

De liqvider till utlandet som vi under ifrågavarande tid skolat bestrida hafva varit:

1:o annuiteter på de dels före år 1856, dels under åren 1856—1875 i utlandet upptagna lån, utgörande			
a) å hypoteksföreningarnes lån	81,000,000:	—	
b) å hypoteksbankens lån	41,000,000:	—	
c) å Riksgäldskontorets lån	67,000,000:	—	189,000,000: —
2:o ofvan omförmälda summa, hvarmed importens värde under ifrågavarande tid öfverstigit värdet af exporten			290,000,000: —
3:o åtskilliga liqvider af mindre betydelse, såsom exempelvis räntor å lån i utlandet, upptagna af banker och jernvägsbolag; afkastningen utaf de egendomar, som innehafvas af i Sverige icke boende utlänningar; statens utgifter för industriexpositioner i främmande länder; assurancespremier till utländska försäkringsbolag; lotter på utländska lotterier m. fl. hvilka väl icke kunna till någon bestämd siffra uppgifvas, men som visserligen kunna antagas hafva under de 20 åren utgjort			21,000,000: —
	Summa kronor		<u>500,000,000: —</u>

Denna summa, 500 millioner kronor, har blifvit liqviderad på ungefär följande sätt:

1:o. Vid början af år 1856 hade Riksbanken en metallisk kassa af 52 millioner. Om från denna summa afdrages beloppet af metalliskt mynt, som vid slutet af 20-årsperioden, eller December 1875, fans hos Riksbanken och de enskilda bankerna jemte aktiebankerna, utgörande icke fullt 30 millioner, så kan öfverskottet anses hafva blifvit användt till liquid i utlandet med		22,000,000: —
	Transport	<u>22,000,000: —</u>

	Transport	22,000,000: —
2:o. Med de under ifrågavarande tid upptagna utländska lån, utgörande:		
a) lån af hypoteksföreningarne och hypoteksbanken vid pass	114,000,000: —	
b) af riksgäldskontoret	116,768,000: —	230,768,000: —

Skilnaden emellan den summan, som skolat liqvideras, och sist angifna båda summor, tillsammantagna 247,232,000: — kan antagas hafva blifvit salderad dels med de summor som till landet indragits för till främmande makters undersåter försålda svenska skogar och andra egendomar, hvilka summor under åren 1868—1875 uppgått till 30,374,000 kronor, dels med den förtjenst som kommit svenska skeppsredare tillgodo för fraktfart emellan främmande hamnar, dels med de lån som blifvit i utlandet uppnegocierade i en eller annan form utaf jernvägsbolag och andra korporationer eller enskilde.

Summa kronor 500,000,000: —.

Det har visserligen icke undgått min uppmärksamhet, att de siffror som uti Kongl. Kommerskollegiets tabeller angifva penningvärdet af landets transaktioner med utlandet, icke kunna vara exakta, hvarken hvad angår import eller export, de grunda sig på medeltalsberäkningar utaf de i svenska hamnar gångbara pris, med afdrag, hvad införseln beträffar, af tull för sådan afgift underkastade varor, och kunna således icke annorlunda än aproximativt angifva verkliga värdet. Det är således möjligt att den ofvan uppgifna summan af 290 millioner, hvarmed importens värde under de 20 åren 1856—1875 skolat öfverstiga värdet å exporten, verkligen är för hög, men det är också möjligt att densamma i verkligheten är högre. Vare härmed huru som helst, det vissa är emellertid att importens öfverskott i värde öfver exporten oupphörligt växer och att vi för gäldande af detta öfverskott, jemte annuiteterna, måste upptaga allt större och större lån i utlandet. Detta hushållssätt kan naturligtvis icke fortsättas i längden. Visserligen kunna vi, tack vare vår stora trävaruexport, ännu i många år honorera våra förbindelser till utlandet lika noggrant som hittills, men dertill fordras, att, i samma mån som storleken af förbindelserna växer, utgifterna för utländska konsumtionsföremål inskränkas. Vi äro redan så pass skattskyldiga till utlandet, att summan af de annuiteter på lånen i främmande mynt, som ifrån och med år 1878 årligen skola utbetalas af hypoteksföreningarne

hypoteksbanken och Riksgäldskontoret uppgår till det ansenliga beloppet af 17,100,000 kronor.

Uti ofvan anförda vidräkning med utlandet äro beräknade endast de lån eller delar af lån, som indragits under de 20 åren 1856—1875. Sedan slutet af sist nämnda år hafva vi redan indragit eller skola under de tre första månaderna af detta år indraga följande belopp:

1:o. Genom Riksgäldskontoret $\frac{2}{3}$ af			
1875 års lån å 18 millioner	7,200,000: —,		
å samma lån, nyligen fast kontraheradt att			
indragas under Januari—Mars detta år vid			
pass 7 millioner Riksmark motsvarande	6,300,000: —		
hela lånet af 1876, 2 millioner £ Sterling	36,320,000: —	49,820,000: —	
2:o. Af hypoteksbanken å 1874			
års lån		8,500,000: —	
	Summa på 2 år och 3 månader kronor	58,320,000: —.	

Ehuru jag, såsom af det ofvan anförda synes, anser det, sedan ett partital af år här följda system, att genom låga tullsatser och penningelån i utlandet understödja en öfverdrifvet stor import, såsom en olycklig missrigtning utaf vår statsekonomi, hvilken ovillkorligt skall förr eller senare åväga-bringa en stor finansiell oreda så kan jag dock icke tillstyrka en brådstörtad öfvergång till ett motsatt system, hvarken i afseende å tullsatser eller upplåning; ty då en tjuguarig vana gifvit häfd åt konsumtionen af en mängd varor, som nu från utlandet tillföras, ehuru största delen af dem skulle kunna i landet framalstras, om den inhemska produktionen icke vore undertryckt af den öfverväldigande utländska konkurrensen; då landets näringsidkare ej genast kunna vara redo att fylla de behof, verkliga eller inbillade, som nu tillfredsställas genom importen; då denna, om hon får obehjadt fortgå utan understöd af penningelån från utlandet, kan på mycket kort tid, kanske mindre än ett år medtaga hela den metalliska kassa, som för närvarande finnes hos Riksbanken och alla Sveriges öfriga banker; och då en sådan tilldragelse ovillkorligen skulle medföra oberäkneliga olyckor bland alla samhällsklasser, torde det vara rådligt att med varsamhet företaga och genomföra en dylik reform. Den inhemska produktionen måste först höjas och konsumtionen af utländska varor inskränkas, på det att behofvet af utländska lån småningom må öfvervinnas. Att detta ej kan ske på den väg man hittills beträdd, torde erfarenheten om en, år efter år, oupphörligt ökad import af alla slags konsumtionsartiklar nogsamnt ådagalägga. Andra medel måste således försökas, och vill man ändamålet, en lugn och utan våldsamma kriser åstadkommen frigörelse från ett olyckligt beroende af den utländska penningemarknaden, då måste man ock välja det enda medlet som kan föra

till detta mål, nemligen ett successivt höjande af tullsatserna på alla sådana utländska varor, som icke äro råämnen för den inhemska fabrikationen.

Man torde icke kunna förvänta, att en enskild representant skulle kunna eller ens försöka att framlägga förslag till en helt ny tulltaxa, dertill fordras många sakkunniges samfälda arbete; jag måste således förmedla den återgång, jag förordar, genom förslag till utbyte af nu gällande tulltaxa mot någon, som vid en föregående tidpunkt varit gällande. Tulltaxan af år 1857 har visserligen åtskilliga stadganden som jag icke kan godkänna, men den har dock, enligt min åsigt, det företräde framför nu gällande taxa, att densamma med högre tull belägger just sådana fabriksvaror, som vi sjelfva kunna åstadkomma, och hvaraf importen under de senare åren betydligt tillvuxit; och utaf detta skäl anser jag mig kunna, såsom ett första steg uti en förändrad rigtning, tillstyrka:

att Riksdagen måtte besluta, att tullafgifterna skola, från och med nästa år 1879 utgöras till ungefär lika belopp och i hufvudsaklig öfverensstämmelse med bestämmelserna i tulltariffen af år 1857, dock så att de förhöjningar i tullafgifterna för vissa kolonial- och andra varor, som vid 1871 års riksdag beslötos, bibehållas oförändrade.

Stockholm den 23 Januari 1878.

Axel Odelberg.
